

وقف از دیدگاه دین و روان شناسی

اشتراک در شبکه‌های اجتماعی:

آدرس صفحه: <https://mav>

[1]

وقف، تعالی روح و روان

در زندگی روزمره و در گوشه و کنار شاید بارها دیده و شنیده ایم که فلان شخص ثروتش را برای دیگران وقف کرده است. از قدیم و در فرهنگ‌های مختلف کار خیرخواهانه‌ی وقف مرسوم بوده هر چند که شاید اسم و ضوابط آن متفاوت بوده ولی حتی در جوامعی که در آن‌ها دین و شریعت معنای خاصی ندارد، اما سازمان‌ها و اماکنی وجود دارد که منافع آن را برای عموم و یا افراد خاصی اختصاص داده اند. وقف در جامعه‌ی ما نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و 15 آبان نیز به نام روز وقف نامگذاری شده است. از این جهت در این نوشته به صورت مختصر به چند نکته در مورد وقف اشاره خواهیم داشت.

تعریف وقف: در لغت وقف به معنای ایستادن یا به حالت ایستاده ماندن و آرام گرفتن است (لسان العرب، ص 395) و در اصطلاح فقهی به عقدی گفته می‌شود که ثمره‌ی آن حبس کردن اصل، و رها کردن منفعت آن است (مستدرک الوسائل، ج 14، ص 47)

وقف از نگاه قرآن کریم:

در قرآن مجید آیه‌ای که بر وقف و احکام فقهی آن صراحت داشته باشد وجود ندارد، ولی می‌توان از باب اولویت با آیات مربوط به احسان و انفاق، قرض الحسنه، تعاون و صدقه به جواز و بلکه برتری و استحباب وقف اشاره و استدلال کرد؛ از جمله آیاتی که به طور عموم بر انجام خیرات و تشویق آن‌ها دلالت دارد مانند آیه 92 از سوره آل عمران که می‌فرماید:

«لن تنالوا البر حتی تنفقوا من شیء فان الله به علیم». یعنی اینکه شما هرگز به مقام نیکوکاران و افراد خاص خدا نخواهید رسید، مگر آن‌که از آنچه دوست می‌دارید و بسیار محبوب است در راه خدا انفاق کنید و هرچه انفاق کنید خدا بر آن آگاه است.

وقف در روایات:

در روایات معصومین (علیهم السلام) به صور گوناگون تشویق به وقف شده است؛ مانند:

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) فرمودند: وقتی آدم بمیرد، پرونده ی عمل وی مسدود می شود، مگر در سه مورد: صدقه ی جاریه، علمی که از آن نفع برده شود و فرزند صالحی که برایش دعا کند. «بحار الانوار ج 2 ص 22»

می توان برداشت کرد که در روایت مذکور و نظایر آن، از وقف به صدقه ی جاریه تعبیر شده است؛ چون استمرار دارد و از همین جاست که گفته شده: از جمله شرایط وقف، استمرار و دوام آن است؛ یعنی وقف باید برای همیشه باشد و وقف موقت درست نمی باشد (محقق حلی، 1377، ص 448).

وقف در زندگی اهل بیت (علیهم السلام):

حضرت علی (علیه السلام) در میان اهل بیت (علیهم السلام) بیشترین موقوفه ها را داشته اند، نقل شده است که «حضرت علی علیه السلام در مکانی به اسم ینیع صد چشمه در آورده و برای حاجیان خانه خدا وقف نموده و چاه هایی در راه کوفه و مکه حفر کرده اند و مسجد فتح را در مدینه برای آبادانی احداث کرده اند. (ابن شهر آشوب ج 2 ص 123)

وقف از نگاه مباحث روان شناختی:

نکته روان شناختی این بحث را می توان اینگونه بیان کرد: کسی که عمل وقف را انجام می دهد حتما دارای روحیه و ظرفیت بالایی است که توانسته از مال و ثروت خویش دست بکشد و به خاطر مهربانی که در روح و روان او نقش بسته، منفعت مالی که برای خودش است را برای دیگران اختصاص می دهد.

در آیه بالا به افراد خاص الهی اشاره شد. افراد خاص الهی نیز مهربان، دلسوز، خیرخواه و منفعت طلب عمده برای دیگران، جسور و شجاع هستند و قطعا فردی که واقف است تمام یا برخی از ویژگی های نامبرده را دارا می باشد و به فکر رفاه و آبادانی بیشتر می باشد. بهترین دلیل این است که خداوند متعال دارای چنین ویژگی هایی است، و شخصی که مقرب درگاه الهی است حتما از چنین ویژگی های نیک و پسندیده نیز بهره مند شده است.

نشانی منبع: <https://mava.iki.ac.ir/node/737>

پیوندها

<https://mava.iki.ac.ir/files/images/articles/57354653.jpg> [1]